

**МӨНГӨ УГААХ ГЭМТ ХЭРГИЙГ ХЯЛБАРШУУЛСАН ЖУРМААР ХЯНАН  
ШИЙДВЭРЛЭЖ БАЙГАА АЖИЛЛАГААНД ХИЙСЭН ХАРЬЦУУЛСАН СУДАЛГАА**  
(Монгол улс болон Казакстан улсын жишээн дээр)

**СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ОБЗОР ПРЕСТУПЛЕНИЙ ОТМЫВАНИЯ  
ДЕНЕГ В УСКОРЕННЫХ ПРОЦЕДУРАХ**  
(На примере Монголии и Казахстана)

Судлаач Батсайхан Эрдэнэбат

**Товч агуулга.** Зөвлөлт холбоот улсын бүрэлдэхүүн, түүний нөлөөллийн бүсэд байсан Монгол улс болон Казакстан улс нь эрх зүйн шинэтгэлийг үе шаттайгаар явуулж, Эрүүгийн багц хуулиудыг шинэчлэн (2014-2017 онд) найруулсан нь, өнөөдөр хүчин төгөлдөр хэрэгжиж байна. Уг шинэчлэлийн хүрээнд эрүүгийн процессын хуулиар<sup>1</sup> хэргийг хялбаршуулсан журмаар хянан шийдвэрлэх ажиллагааны эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгон хуульчилсан дэвшилттэй зохицуулалт болсон. Энэхүү илтгэлийн зорилго нь авлига, мөнгө угаах гэмт хэргийг хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэж байгаа Монгол, Казакстан улсын эрх зүйн зохицуулалтыг харьцуулан судлахад оршино.

**Түлхүүр үг.** Эрүүгийн хууль, эрүүгийн процессын хууль, гэмт хэрэг, ял шийтгэл, хохирогч, яллагдагч, өмгөөлөгч, мөрдөгч, прокурор, шүүх, нэмэлт өөрчлөлт, эрх зүйн байдал, авлига, мөнгө угаах гэмт хэрэг.

**Нэг. Оршил.** Өнөөгийн даяарчлагдсан ертөнцөд улс, үндэстнүүд хоорондоо улам өргөн харилцах болж, даяаршин эдийн засаг, нийгмийн нэгдмэл орчныг бий болгон, мэдээлэл, холбооны хэрэгслээр холбогдон, хил хязгааргүй мэт орчин бүрдүүлсэн ч олон төрлийн эрдлийг дагуулж байна. Үүний нэг нь мөнгө угаах гэмт хэрэг билээ. Мөнгө угаах гэмт хэргийн улмаас санхүүгийн системийн тогтвортой байдлыг эвдээд зогсохгүй эдийн засгийн хямралд хүргэдэг нийгэмд аюултай, гэм буруутай үйлдэл юм.

Энэ хэргийн улмаас олон улсын тавцанд дотоодын банк, санхүүгийн байгууллагуудын нэр хүнд унах, банк, санхүүгийн байгууллагаар дамжин хийгдэж байгаа гадаад гүйлгээг саатуулан шалгах, тэдгээртэй харилцахаас татгалзах хүртэлх арга хэмжээ авагдаж, хөгжингүй буурай орнуудын хувьд гадаадын хөрөнгө оруулалт зогсож, эсвэл хууль бус хөрөнгө оруулалт цэцэглэн хөгжиж, авлига, хээл хахуулыг дэвэргэн, тэр ч бүү хэл тухайн орны хөгжлийг зогсонги байдалд оруулж байдаг

Мөнгө угаах нь санхүүгийн системийн тогтвортой байдлыг эвдээд зогсохгүй эдийн засгийн хямралд хүргэдэг нийгэмд аюултай, гэм буруутай үйлдэл юм. Энэ хэргийн улмаас олон улсын тавцанд дотоодын банк, санхүүгийн байгууллагуудын нэр хүнд унах, банк, санхүүгийн байгууллагаар дамжин хийгдэж байгаа гадаад гүйлгээг саатуулан шалгах, тэдгээртэй харилцахаас татгалзах хүртэлх арга хэмжээ авдаг нь эдийн засагт сөрөг нөлөөтэй юм<sup>2</sup>.

Энэ төрлийн гэмт хэрэг үйлдэж буй этгээдүүд нийгмийн хөгжилтэй зэрэгцэн бүлэг, зохион байгуулалтад орж үйлдлийн арга, хэлбэр улам боловсронгуй болж техник, технологийн

<sup>1</sup> Казакстан улсын ЭП-ийн хуулийг 2015 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс, Монгол Улсын ЭП-ийн хуулийг 2017 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрөөс дагаж мөрдөж байгаа болно.

<sup>2</sup> Б.Энхболд нар

дэвшлийг ашиглах, гэмт хэргийн улмаас олсон орлогыг улс, орон дамжуулж шилжүүлэх, цахим орчин, крипто валют ашиглан мөнгөний эх үүсвэрийг нуун далдлах зэргээр энэ төрлийн гэмт хэргийн нөхцөл байдлыг хүндрүүлж байна.

Энэ судалгаагаар Монгол улстай газар нутаг, зан заншил, эрх зүйн зохицуулалт ижил төстэй пост социалист орон болох Казакстан улсад Мөнгө угаах гэмт хэргийг эрүүгийн хуулиар хуульчилсан байдал болон тухайн гэмт хэргийг хялбаршуулсан журмаар хянан шийдвэрлэж байгаа ажиллагаанд харьцуулсан судалгаа хийлээ.

### **Хоёр. Үндсэн хэсэг**

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх үйл ажиллагаа нь дэлхий нийтийг түгшээж, улс орнуудын эдийн засгийн аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлж эдийн засгийн тогтвортой хөгжлийг хангах, ядуурлыг бууруулах, нийгэмд шударга ёсыг тогтооход саад бэрхшээл болж байна. Мөнгө угаах гэмт хэргийн эх үүсвэр нь ихэнхдээ хүний наймаа, хар тамхины худалдаа, хууль бус зэвсгийн наймаа, авлигал, хээл хахууль, хилээр хууль бусаар нэвтрүүлэх, байгаль орчны эсрэг, татвараас зайлсхийх гэмт хэрэг зэрэг хууль бус үйл ажиллагаанаас олж байгаа санхүүгийн урсгал болдог. Өөрөөр хэлбэл санхүүгийн салбарыг хууль бус эх сурвалжаас олсон мөнгийг хувиргах, шилжүүлэх, терроризмын санхүүжилтийг нэг бүс нутгаас нөгөө рүү бүс нутаг руу шуурхай илгээх хэрэгсэл болгон ашиглаж байна. Сүүлийн жилүүдэд гэмт хэрэгтнүүд санхүүгийн тогтолцоо сул хөгжсөн болон хөгжиж буй орнуудыг мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх үйл ажиллагааны транзит төв болгон ашиглаж байгаа явдал нь Монгол Улсын санхүүгийн салбарын энэ төрлийн гэмт хэрэгт өртөх эрсдэлийг нэмэгдүүлж байна<sup>1</sup>. Энэ эрсдэл мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбогдсон эрх зүйн зохицуулалт сул, хөгжингүй орнуудад нэгэн адил байна.

Монгол улсын хувьд Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийг Монгол Улсын Их Хурлаас анх 2006 оны 7 дугаар сарын 8-ны өдөр баталсан бөгөөд Эрүүгийн хуулийн 166<sup>1</sup> дүгээр зүйлд Мөнгө угаах гэмт хэргийг хуульчлан, өнөөдөр хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа 2015 оны Эрүүгийн хуулийн 18.6 дугаар зүйлд "Мөнгө угаах" гэмт хэргийг хуульчилсан бөгөөд гэмт хэргийн ангиллын хувьд үндсэн шинж нь хөнгөн, хүндрүүлэх шинж хүнд хэрэгт хамаарна.

Казакстан улс Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийг 2009 оны 08 дугаар сарын 28-ны өдөр хуульчлан баталж, Мөнгө угаах гэмт хэргийг эрүүгийн хуульдаа зүйлчлэн, өнөөдөр хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа 2014 оны Эрүүгийн хуулийн 218 дугаар зүйлд "Мөнгө угаах" гэмт хэргийг хуульчилсан. Уг гэмт хэрэг нь Казакстан улсын эрүүгийн хуульд ангиллын хувьд үндсэн болон хүндрүүлэх шинж нь хүндэвтэр гэмт, онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн нь хүнд<sup>2</sup> хэрэгт хамаарна.

Монгол болон Казакстан улсын эрүүгийн хуулиар “Гэмт хэргийн улмаас олсон хөрөнгө, мөнгө, орлогыг авсан, эзэмшсэн, ашигласан; түүний хууль бус эх үүсвэрийг нь нуун далдлах, гэмт хэрэг үйлдэхэд оролцсон аливаа этгээдэд хуулийн хариуцлагаас зайлсхийхэд туслах зорилгоор өөрчилсөн, шилжүүлсэн; түүний бодит шинж чанар, эх үүсвэр, байршил, захиран зарцуулах арга, эзэмшигч, эд хөрөнгийн эрхийг нуун далдалсан”

<sup>1</sup> Засгийн газрын 2017 оны 143 дугаар тогтоол “Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөр”

<sup>2</sup> Казакстан улсын Эрүүгийн хуулиар гэмт хэргийг хөнгөн, хүндэвтэр, хүнд, онц хүнд гэж ангилдаг. Монгол Улсын Эрүүгийн хуулиар хөнгөн, хүнд гэж ялгаатай ангилдаг.

үйлдэл гэж нэгэн адил зүйлчилж, хүндрүүлэх бүрдэлдэхүүнийг бүлэглэн, байнга, албан тушаалын байдлаа ашиглан, гэмт бүлэглэл үйлдсэн бол гэж нэгэн адил хуульчилсан байна.

*Хүснэгт №1. Монгол болон Казакстан улсын эрүүгийн хуульд “Мөнгө угаах” гэмт хэргийг зүйлчилсэн байдал, түүнд оногдуулсан хариуцлагыг харьцуулсан байдал.*

| Аль<br>улсын<br>Эрүүгийн<br>хууль болох | Монгол Улсын<br>Эрүүгийн хууль                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Казакстан Улсын<br>Эрүүгийн хууль                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Зүйл анги</b>                        | 18.6 дугаар зүйл.Мөнгө угаах                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 218 дугаар зүйл. Гэмт хэргийн аргаар олсон мөнгө болон (эсвэл) бусад эд хөрөнгийг хууль ёсны болгох (угаах)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Ердийн<br/>бүрэлдэхүүн</b>           | Гэмт хэргийн улмаас олсон хөрөнгө, мөнгө, орлого гэдгийг <b>мэдсээр байж</b> түүнийг авсан, эзэмшсэн, ашигласан; түүний хууль бус эх үүсвэрийг нь нуун далдлах, гэмт хэрэг үйлдэхэд оролцсон аливаа этгээдэд хуулийн хариуцлагаас зайлсхийхэд туслах зорилгоор өөрчилсөн, шилжүүлсэн; түүний бодит шинж чанар, эх үүсвэр, байршил, захиран зарцуулах арга, эзэмшигч, эд хөрөнгийн эрхийг нуун далдалсан бол зургаан сараас нэг жил хүртэл хугацаагаар зорчих эрхийг хязгаарлах, эсхүл зургаан сараас нэг жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. | Гэмт хэргийн аргаар олсон орлогыг (эсвэл) бусад эд хөрөнгийг хөрвүүлэх, шилжүүлэх хэлбэрээр гүйлгээ хийх, хууль ёсны эргэлтэд оруулах, эсхүл уг эд хөрөнгийг эзэмших, ашиглах, түүний жинхэнэ мөн чанарыг нуун дарагдуулах, эх үүсвэр, байршил, захиран зарцуулах эрхийг хууль ёсны болгоход зуучилсан бол гурван мянга хүртэл хэмжээний “Тенге” <sup>1</sup> -ээр торгох, эсхүл найман зуун цаг хүртэл хугацаагаар нийтэд тустай ажил хийлгэх, эсхүл нэг жил хүртэл хугацаагаар эрх чөлөөг хязгаарлах, эсвэл эд хөрөнгө хурааж, гурван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. |
| <b>Хүндрүүлэх<br/>бүрэлдэхүүн</b>       | 2. Энэ гэмт хэргийг:<br>2.1.энэ хуулийн тусгай ангид хорих ялын доод хэмжээг таван жилээс дээш хугацаагаар тогтоосон гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, мөнгө, орлого болохыг мэдсээр байж;<br>2.2.байнга тогтвортой үйлдэж;<br>2.3.албан тушаалтан албаны чиг үүрэг, бүрэн эрх, нөлөөг урвуулан ашиглаж үйлдсэн бол нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар зорчих эрхийг хязгаарлах, эсхүл нэг жилээс таван жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.                                                                                              | 2. Энэ гэмт хэргийг:<br>1) урьдчилан тохиролцсоны дагуу бүлэглэн;<br>2) нэг бус удаа;<br>3) албан тушаалын байдлаа ашиглан хүн үйлдсэн бол таван мянга хүртэл хэмжээний “Тенге”-ээр торгох, эсхүл нэг мянга хоёр зуун цаг хүртэл хугацаагаар нийтэд тустай ажил хийлгэх, эсхүл таван жил хүртэл хугацаагаар эрх чөлөөг хязгаарлах, эсвэл эд хөрөнгө хурааж, мөн хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.                                                                                                                                                                                    |
| <b>Хүндрүүлэх<br/>бүрэлдэхүүн</b>       | 3.Энэ гэмт хэргийг зохион байгуулалттай гэмт бүлэг үйлдсэн бол таван жилээс арван хоёр жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 3.Энэ зүйлийн нэг, хоёрдугаар хэсэгт заасан үйлдлийг:<br>1) төрийн чиг үүрэг гүйцэтгэх эрх бүхий этгээд, эсвэл түүнтэй адилтгах этгээд, албан тушаалтан, төрийн хариуцлагатай албан тушаал эрхэлж байгаа хүн албан тушаалын байдлаа ашигласан үйлдсэн;<br>2) гэмт бүлэглэл;                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

<sup>1</sup> Казахстан улсын мөнгөн тэмдэгт, 1 ам.доллар 426.99 тене-тэй тэнцүү

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 3) их хэмжээний хохирол учруулан үйлдсэн бол эд хөрөнгө хураах, 1-д заасан тохиолдолд тодорхой албан тушаал эрхлэх, үйл ажиллагаа явуулах эрхийг бүх насаар нь хасч гурваас долоон жил хүртэл хугацаагаар хорих ял шийтгэнэ. |
| <b>Онц хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн</b> | 4.Энэ гэмт хэргийг хуулийн этгээдийн нэрийн өмнөөс, хуулийн этгээдийн ашиг сонирхлын төлөө үйлдсэн бол хуулийн этгээдийг тодорхой төрлийн үйл ажиллагаа явуулах эрх хасаж нэг зуун хорин мянган нэгж <sup>1</sup> -ээс дөрвөн зуун мянган нэгжтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох ял шийтгэнэ. | Байхгүй                                                                                                                                                                                                                      |

Монгол болон Казакстан улсад шинээр хүчин төгөлдөрж хэрэгжиж байгаа Эрүүгийн процессын хуулийн зорилго нь гэмт хэргийг шуурхай, бүрэн илрүүлэх, гэмт хэрэг үйлдсэн хүн, хуулийн этгээдийг олж тогтоон шударгаар ял оногдуулах, гэм буруугүй хэнийг ч гэмт хэрэг үйлдсэн гэм буруутайд тооцохгүй байх, хүний эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах, зөрчигдсөн эрхийг сэргээх<sup>2</sup> явдал бөгөөд хялбаршуулсан журмаар хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг боловсронгуй болгон хуульчилсан.

Хялбаршуулсан журмаар хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа нь олон улс төрийн тогтолцоо, иргэний харьяаллыг үл харгалзан иргэншил, соёл, мэдээлэл, эдийн засаг, санхүү, хуулийн бодлого, иргэний нийгмийн зарчим, ялангуяа эрх зүй нийтлэгших үзэгдэл зэрэг нь улам бүр дэлхий нийтийн шинжтэй болж тэр утгаар хүний эрх, эрх чөлөөг хамгаалах, ялангуяа эрүүгийн процессын ажиллагааг түргэн шуурхай үр нөлөөтэй явуулах, зөрчигдсөн эрхийг сэргээх шаардлагыг нэгэнт бий болгосон.

Тодруулбал, гэмт хэрэг үйлдсэн хүний хувьд хуульд зааснаас хөнгөн ял шийтгэл хүлээнэ, мөрдөн шалгах болон хянан шийдвэрлэх ердийн хугацаа буюу хэт урт хугацаанд бус, богино хугацаанд хэргээ шийдвэрлүүлнэ, хохирогчийн хувьд учирсан хохирлоо богино хугацаанд нөхөн төлүүлнэ, шүүх хуралдаанд мэдүүлэг өгөх, хохирол төлөгдөөгүй бол давж заалдах ажиллагаан дахь зардлаас чөлөөлөгдөнө, шүүх хуралдааны ихээр хойшилдог, хэрэг нэмэлт ажиллагаа хийгдэхээр буцаагдах, шүүхийн шийдвэрийн дагуу хохирол нөхөн төлөгдөхгүй байх, хөөн хэлэлцэх хугацаа дуусаж хэрэг хэрэгсэхгүй болох зэрэг эрсдэлүүд үүсэхгүй.

Гэрч, шинжээч нарын хувьд мөрдөн шалгах ажиллагааны явцад мэдүүлэг өгсөн бол дахин шүүх дээр мэдүүлэг өгөх, шүүхийн дуудсан цагт ажлаасаа чөлөө авах, хоол, унааны зардал гаргах, заналхийлэл, нөлөөлөлд өртөхгүй байх давуу талтай. Прокурор шүүх хуралдаанд бэлтгэх болон болзошгүй шүүн таслах ажиллагаанд цаг хугацаа, хөрөнгө зарцуулахаас зайлсхийж, ялыг тохиролцдог яллах ажиллагаа, шүүх хуралдааны явцад гарах зардал хэмнэгдэж төсвийн хөрөнгө үрэгдэхгүй, урт удаан хугацааны эрүүгийн шүүх

<sup>1</sup> Монгол Улсын Эрүүгийн хуулийн торгуулийн хэмжүүр, 1 нэгж 1 төгрөгтэй тэнцүү бөгөөд 1 ам.доллар 2789 төгрөгтэй тэнцүү

<sup>2</sup> Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 1.1 дүгээр зүйл, 2017 он

хуралдаанаас зайлсхийх боломжийг олгодог. Нөгөө талдаа шат шатны шүүхийн ачаалал буурдаг сайн талтай<sup>1</sup>.

*Хүснэгт №2. Монгол болон Казакстан улсын эрүүгийн процессын хуульд хялбаршуулсан журмаар шийдэгдэх боломжтой хэргийн ерөнхий нөхцөлийг харьцуулсан байдал.*

| № | Год  | В Монголии <sup>2</sup> |                                          | В Казахстане <sup>3</sup>                             |                       |                                    |
|---|------|-------------------------|------------------------------------------|-------------------------------------------------------|-----------------------|------------------------------------|
|   |      | Шүүхээр шийдсэн хэрэг   | Хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэсэн хэсэг | Яллах дүгнэлт үйлдэх саналтай шүүхэд шилжүүлсэн хэрэг | Шүүхээр шийдсэн хэрэг | Шүүхээр шийдсэн хэрэг <sup>4</sup> |
| 1 | 2017 | 3                       | -                                        | 56                                                    | 1                     | -                                  |
| 2 | 2018 | 20                      | 3                                        | 72                                                    | 3                     | -                                  |
| 3 | 2019 | 34                      | 1                                        | 26                                                    | 2                     | -                                  |
| 4 | 2020 | 38                      | -                                        | 37                                                    | -                     | -                                  |
| 5 | 2021 | 36                      | 5                                        | 23                                                    | -                     | -                                  |

Монгол Улсын Эрүүгийн процессын хуульд заасны дагуу мөнгө угаах гэмт хэргийн ердийн болон хүндрүүлэх бүрэлдэхүүн (ЭХТА-ийн 18.6 дугаар зүйлийн 1, 2 дахь хэсэг), Казакстан Улсын Эрүүгийн процессын хуульд заасны дагуу мөнгө угаах гэмт хэрэг (ЭХТА-ийн 218 дугаар зүйл) бүхэлдээ хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэгдэх боломжтой байна. Тухайн гэмт хэргийг хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэгдэхийг хуульд ямар нэгэн байдлаар хязгаарлаагүй байна.

Авлигын эсрэг НҮБ-ын конвенцын 37 дугаар зүйлд “Гэмт хэргийг үйлдэхэд оролцсон хүмүүс мөрдөн шалгах ажиллагааны явцад баримт нотолгоо мэдээллийг гаргаж өгөх, хохирлыг нөхөн төлөх зэргээр мөрдөн шалгах ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлсэн бол эрх бүхий байгууллага хөхиүлэн дэмжих талаар зохих арга хэмжээ авна”, “Оролцогч улс бүр энэхүү конвенцын дагуу тогтоосон гэмт хэргийг мөрдөн шалгах буюу яллахад идэвхтэй хамтран ажиллаж буй яллагдагч этгээдийн ялыг зохих тохиолдолд хөнгөрүүлэх боломжийг олгох асуудлыг авч үзнэ”, “Оролцогч улс бүр энэхүү конвенцын дагуу тогтоосон гэмт хэргийг мөрдөн шалгах буюу яллахад идэвхтэй хамтран ажиллаж буй этгээдэд яллагдахаас чөлөөлөгдөх дархан эрхийг олгох боломжийг дотоодын хууль тогтоомжийнхоо тулгуур зарчимд нийцүүлэн олгох асуудлыг авч үзэхийг үүрэг болгосон” нь манай улсын Эрүүгийн хуулиар авлига, мөнгө угаах гэмт хэргийг хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэх ажиллагааг хуульчлах үндэслэл болсон.

<sup>1</sup> Ч.Жаргалбаатар: Хэргийг хялбаршуулсан журмаар шийдвэрлэсэнээр ял завших явдлыг бууруулна | Авлигатай Тэмцэх Газар (Iaas.Mn)

<sup>2</sup> Монгол Улсын Шүүхийн албан ёсны тайл Shuukh.mn-ээс авсан сүүлийн 5 жилийн судалгаа

<sup>3</sup> Официальный сайт Комитета по правовой статистики и специальным учетам Генеральной прокуратуры Республики Казахстан сведения за 5 лет <https://qamqor.gov.kz/portal/page/portal/POPageGroup/Services/Pravstat>

<sup>4</sup> По ст.218 УК Казахстана статистика отдельно по упрощенному делопроизводству не ведется

**Гурав. Дүгнэлт.** Хялбаршуулсан журмаар хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагаа нь цаг хугацаа, зардал хэмнэх төдийгүй бүхий л үе шатанд хялбарчилсан байдлаар, чирэгдэл багатай хэргийг шийдвэрлэдэг ололттой талуудтай бөгөөд авлига, мөнгө угаах гэмт хэрэгт хялбаршуулсан журмаар хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааг ашиглах нь үр дүнтэй зохицуулалт болсон байна гэж судлаачийн зүгээс үзэж байна.

#### **Ашигласан эх сурвалжийн жагсаалт**

1. Эрүүгийн хууль. УБ., 2015 он.
2. Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль. УБ., 2017 он.
3. Авлигын эсрэг НҮБ-ын конвенц 2003 он
4. ХЗДХ-ийн сайд С.Бямбацогт. Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн төслийн үзэл баримтлал. 2015 он
1. Уголовный кодекс республики Казахстан (с изменениями и дополнениями по состоянию на 10.01.2022 г.)
2. Кодекс республики Казахстан уголовно-процессуальный кодекс республики казахстан (с изменениями и дополнениями по состоянию на 10.01.2022 г.)
3. Закон республики Казахстан о противодействии легализации (отмыванию) доходов, полученных преступным путем, и финансированию терроризма (с изменениями и дополнениями по состоянию на 19.01.2022 г.)